

10. Рекомендації щодо правил поведінки відповідальних осіб з маломобільними групами населення – <https://zt.court.gov.ua/tu06/gromadyanam/e54ytrh7/123re>
11. <https://life.pravda.com.ua/society/2018/01/23/228588/>
12. <https://www.the-village.com.ua/village/city/asking-question/264595-yak-pravilno-nazivati-lyudey-z-invalidnistyu>
13. <https://ukrainian.stackexchange.com/questions/4071/Люди-з-особливими-потребами-vs-люди-з-інвалідністю>
14. <https://www.svoboda.org/a/450981.html>
15. <https://stukalov-sergey.livejournal.com/206125.html>

Головіна О. В.
кандидат історичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ФОРМУВАННЯ ОСВІТНІХ КОМПЕТЕНЦІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ЮРИСТІВ

Однією з загальних тенденцій світового розвитку є перехід до інформаційного суспільства. У зв'язку з цим Рада Європи до числа найбільш значущих для людини (ключових) компетенцій віднесла компетенції, пов'язані з її життям в інформаційному суспільстві, і включила до їх переліку володіння новими технологіями пошуку й обробки інформації, розуміння доцільності їх застосування, здатності критичного ставлення до розповсюдженої по каналах засобів масової інформації повідомлень, уміння захищатися від негативних впливів мас-медіа.

У сучасній дидактиці гостро постає проблема розмежування понять «компетенція» і «компетентність». У нормативно-правових актах та наукових джерелах існують розбіжності щодо вживання та визначення цих понять. Фахівці наголошують, що терміни «компетенція» і «компетентність» не просто дуже близькі за значенням (деякі вважають їх синонімічними, а інші – взагалі уникають вживання одного з них, щоб уникнути незрозумілості), а й споріднені, не чітко викладені у вітчизняній літературі, тому й потребують подальшого більш ретельнішого вивчення; проблеми, які стосуються обох дефініцій, є актуальними та залишається невирішеними досить тривалий час [5]. У даній розвідці вважається за доцільне використовувати «компетентність» як загальне поняття: «компетентності» як широкі поняття, а «компетенція» як більш вузьке (знання, вміння, навички). Компетенція, в свою чергу, окремий елемент широкого поняття компетентності.

Сучасна вища освіта на цей час має готувати фахівців із урахуванням вимог роботодавців та потреб суспільства, що стрімко змінюються. Так, у звіті за результатами аналітичного дослідження «Знання та навички випускників юридичних факультетів та закладів вищої освіти через призму відповідності потребам ринку праці», що було ініційовано Міністерством

Юстиції, названі ключові компетенції, що визначаються роботодавцями, як основні. Навички логічного мислення

На думку роботодавців, випускник юридичного факультету повинен мати навички логічного мислення, умінням логічно викладати свою думку, володіти комунікативними навичками, що має значення для 25,3%; і це найбільше значення поряд із навичками складання процесуальних документів (також 25,3%) [1, с. 19].

З огляду на це формування логічного та критичного мислення, медіа грамотності, комунікативних здібностей постає одним із завдань сучасної освіти, оскільки є невід'ємною складовою особистості в інформаційному суспільстві. Внаслідок цього у педагогічній (методичній) літературі широко обговорюються поняття «критичне мислення» та «медіа-грамотність», уточнюється та узгоджується їх зміст. З одного боку, у побутовій мові «критичне» асоціюється з негативним ставленням до чогось. Таким чином, для багатьох критичне мислення передбачає суперечку, дискусію, конфлікт. З іншого боку, в поняття «критичне мислення» вміщують «аналітичне мислення», «логічне мислення», «творче мислення» тощо. Хоча термін «критичне мислення» давно відомий з робіт психологів Ж. Піаже, Дж. Брунера, Л. Виготського, у професійній мові педагогів-практиків це поняття стало вживатися порівняно недавно. В Україні вперше проблема розвитку критичного мислення була піднята харківським дослідником О. Тягло («Логика критического мышления», 1996). Розглядаючи критичне мислення у поєднанні із медіа-грамотністю, можна визначити, що критичне мислення – це психологічний механізм медіа-грамотності, здатність до сприймання та аналізу повідомлень й подальше оцінювання у відповідному середовищі, глибоке й детальне розуміння історичного, економічного та художнього контекстів систем, представлених у повідомленні, здатність бачити нюанси в поданні інформації, здатність зробити висновки про сильні та слабкі сторони повідомлення.

У сучасному суспільстві наукам гуманітарного циклу належить особлива роль, оскільки в процесі їх вивчення відбувається формування світоглядних засад особистості, отже розвиток здатності до сприйняття інформації та прийняття зважених рішень. Внаслідок цього при вивченні навчальних дисциплін соціального-гуманітарного профілю доцільно ставити за мету вироблення означених компетенцій та впроваджувати відповідні методи та технології задля їх формування. Компетенція "критичне мислення" важлива і під час навчання, і на робочому місці, і в особистому житті, оскільки лише людина, яка мислить вільно, без використання шаблонів, здатна думати і діяти ефективно та успішно. Із розвитком критичного мислення нові рішення будуються на основі відомої інформації, яка накладається на існуючий життєвий досвід. Тож людина, яка володіє критичним мисленням, має такі важливі якості: вміє мислити самостійно, вміє шукати і аналізувати інформацію, вміє знайти власне рішення проблеми та сформулювати переконливу аргументацію рішення, вміє обговорювати в соціумі – обстояти свою думку в дебатах, дискусії, обговоренні. Для розвитку

цих якостей як складових критичного мислення необхідно зважити на розвиток наступних вмінь: вміння впорядковувати думки та планувати; вміння сприймати ідеї інших людей – гнучкість мислення; вміння продовжувати працювати над проблемою, навіть якщо є труднощі – наполегливість; вміння робити позитивні висновки з власних помилок – готовність до помилок; вміння свідомо відслідковувати власну розумову діяльність; вміння шукати компромісні рішення – готовність до компромісів. Розвиток цих вмінь та якостей на особистісному рівні є складовою формування критичного мислення.

Тож на сучасному етапі розвитку українського суспільства та з огляду на процес реформування освіти, що стає орієнтованої та комплексне формування особистості, розробка та впровадження у навчальний процес прийомів, що формують навички відповідного аналізу та сприйняття інформації, здатність свідомо та самостійно міркувати над отриманою інформацією, ставити запитання, шукати аргументи, знаходити незалежні та самобутні рішення поставлених завдань – є загальною потребою та основним завданням дисциплін соціально-гуманітарного профілю.

Бібліографічні посилання:

1. Знання та навички випускників юридичних факультетів та закладів вищої освіти через призму відповідності потребам ринку праці / Звіт Міністерства юстиції за результатами аналітичного дослідження ; Експерти: Шемелинець Іван, Якубович Марина, Осінська Ольга. – К., 2018. – 38 с.

2. Критичне мислення: сутність, пошуки, досвід. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.slideshare.net/metod_1/ss-43423651

3. Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін: Посібник для вчителя / за ред. В. Іванова, О. Волошенюк, О. Мокрогуза. – К.: Центр вільної преси, Академія української преси, 2016. – 201 с.

4. Тягло А.В., Воропай Т.С. Критическое мышление: Проблема мирового образования XXI века / А.В Тягло, Т.С. Воропай. – Харьков, 1999. – 285 с.

5. Шапран Ю. О. Дискусійні питання компетенції та компетентності. – Форуму педагогічних ідей «УРОК». – 14.04.2012. – Режим доступу : http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/28937/

Давидова Н. В.

старший викладач

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ДО ПИТАННЯ ПРО ФРАЗОВІ ДІЄСЛОВА В ЮРИДИЧНОМУ ТЕКСТІ

У юридичній терміносистемі існує особливий розподіл структурно-понятійних, дериваційних, лексичних одиниць і функціональних параметрів, які мають особливі ознаки і закономірності, які мають велике значення для сфер юридичної діяльності, в яких вони функціонують. В текстах використовуються також кліше, характерні для юридичної мови.